

ΠΕΙΡΑΙΑΣ

The port of Piraeus.

Ὁ Λιμὴν τοῦ Πειραιῶς.

Διαθέτει το σημαντικότερο λιμάνι και είναι ένα από τα δημοφιλέστερα στην Ελλάδα και σε ολόκληρη τη Μεσόγειο.

ΟΜΑΔΑ Δ

ΒΙΚΤΩΡΙΑ ΒΡΑΚΑ

ΑΙΓΙΝΗΤΗ ΝΙΚΗ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΧΡΙΣΤΙΝΑ

ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ

ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ

Ο Πειραιάς ήταν νησί, που χωριζόταν από την υπόλοιπη Αττική με θαλάσσια ζώνη. Αργότερα η ζώνη αυτή καλύφθηκε με προσχώσεις για να μετασχηματιστεί τελικά σε "πηλώδη" (λασπότοπο), με το οποίο ο Πειραιάς ενώθηκε με την υπόλοιπη Αττική. Ο Πειραιάς κατοικήθηκε γύρω στα μέσα της 3ης π.Χ. χιλιετηρίδας. Ως πρώτοι κάτοικοι του Πειραιά αναφέρονται οι Πελασγοί και άλλοι γνωστοί προϊστορικοί κάτοικοι του Ελλαδικού χώρου (Κάρες, Λέλεγες, Κρήτες, Θράκες, Φοίνικες) και κυρίως οι Μινύες, οι οποίοι ήταν οι περισσότερο προηγμένοι από όλους, με πολλές ικανότητες και τεχνικές γνώσεις, εκπληκτικές για την εποχή τους.

- ◉ Οι Μινύες, ιωνικής πιθανόν καταγωγής, προέρχονταν από τον Ορχομενό της Βοιωτίας και εγκαταστάθηκαν στον Πειραιά στα τέλη του 13ου ή τις αρχές του 12ου αιώνα π.Χ., μετά τη θρακική εισβολή στον τόπο τους. Έμπειροι ναυτικοί καθώς ήταν βρήκαν στο φυσικό λιμενίσκο της Μουνιχίας (το σημερινό Μικρολίμανο) το κατάλληλο ορμητήριο, ενώ ο οικισμός τους αναπτύχθηκε στον ομώνυμο λόφο. Στον Πειραιά υπήρχε και ένας "σύνδεσμος" ή "ένωση" κοινοτήτων με θρησκευτικό κυρίως χαρακτήρα και κοινό ιερό: Το "Τετράκωμον Ηράκλειον". Οι τέσσερις "κώμες" που συγκροτούσαν την ιδιόμορφη κοινωτική "ένωση" του "Τετρακώμου" ήταν ο Πειραιεύς, το Φάληρο, το Κερατσίνι και η Ξυπέτη (ίσως η σημερινή Νίκαια).

ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ

Ο Πειραιάς ανακηρύχθηκε Δήμος το 517 π.Χ, όπου αυτό το γεγονός συμπίπτει χρονικά με την περίοδο της ακμής της Δημοκρατίας. Αυτό οφείλεται στο ενδιαφέρον και τις δημιουργικές πραγματώσεις δύο μεγάλων πολιτικών μορφών της εποχής: του Θεμιστοκλή και του Περικλή. Το ενδιαφέρον του Θεμιστοκλή προς τον Πειραιά άρχισε να εκδηλώνεται μετά τη μάχη του Μαραθώνα, το 492/493 π.Χ., όταν αναδείχθηκε "επώνυμος άρχων. Πραγματοποίησε έργα όπως: την τείχιση και νενικά την οχύρωση του Πειραιά, ύστερα την επέκταση των Μακρών Τειχών με σκοπό την σύνδεσή του με την Αθήνα και τέλος την οικοδόμηση και την οριστική διαμόρφωση της πόλης με ένα υποδειγματικό, για την εποχή, πολεοδομικό σχέδιο από τον αρχιτέκτονα και πολεοδόμο Ιππόδαμο το Μιλήσιο.

- ◉ Η επιλογή του Θεμιστοκλή, που στάθηκε ο δημιουργός του αρχαίου Πειραιά, υπήρξε επιτυχής. Γιατί με τα φυσικά πλεονεκτήματα που διαθέτει ο Πειραιάς με τους τρεις "αυτοφυείς" λιμένες του (Μένα, Ζέα, Μουνιχία) και με τα έργα που εκτελέστηκαν, αναδείχθηκε σύντομα σε ασφαλέστατο πολεμικό και άρτιο σε συνκρότηση, ορονάνωση και εκμετάλλευση εμπορικό λιμάνι. Με δημόσια κτίρια, ιερά, θέατρα, ένα μενάλο εισανωνικό λιμάνι μέχρι σήμερα. Σε νενικές νραυμές, μία πόλη που έσφυζε από ζωή και δίκαια είχε αποκληθεί Ευπόριον της Ελλάδος. Ήταν κύριως εισανωνικό λιμάνι, με μενάλη ναυτιλιακή και εμπορευματική κίνηση, ιδιαίτερα από τον Οκτώβριο έως τον Απρίλιο, που οι καιρικές συνθήκες διευκόλυναν τα ταξίδια των ιστιοφόρων. Το μεναλύτερο μέρος των φορτίων προερχόταν από τα λιμάνια της Μεσονείου και της Μαύρης Θάλασσας και ιδιαίτερα της Σκυθίας, από την οποία εισάνονταν σιτηρά. Το εξανωνικό εμπόριο ήταν περιορισμένο, με φορτώσεις ορισμένων προϊόντων της Αττικής (όπως λάδι, κρασί, μέλι) και ειδών αγγειοπλαστικής.

- ◉ Εκτός από το εμπόριο σημαντικά είχε αναπτυχθεί και η βιομηχανία, με αντιπροσωπευτικούς κλάδους τη ναυπηγική, τη μεταλλουργία, την ανειοπλαστική και, κατά δεύτερο λόγο, την υφαντουργία. Ακόμα στο λιμάνι του Πειραιά διαμορφωνόταν, την περίοδο αυτή, η χρηματιστηριακή τιμή των διαφόρων εμπορευμάτων, καθοριζόταν το ύψος των ναύλων και νενικά ρυθμίζονταν όλα τα σχετικά με τις εμποροναυτιλιακές συναλλαγές θέματα, σε "διεθνή" - για την εποχή - πλαίσια, ώστε δικαίως να χαρακτηρίζεται ο Πειραιάς ως "το Λονδίνο της αρχαιότητας". Η οικονομική και κοινωνική άνθηση που γνώρισε ο Πειραιάς στην περίοδο της μένιστης ακμής του είχε ως αποτέλεσμα την παράλληλη ανάπτυξη πνευματικής και καλλιτεχνικής ζωής στην πόλη.

ΑΙΩΝΕΣ ΤΗΣ ΠΑΡΑΚΜΗΣ

Η πορεία του αρχαίου Πειραιά στάθηκε κοινή με την πορεία της Αθηναϊκής Δημοκρατίας. Έτσι, θα την ακολουθήσει στο μεσουράνημα της, στον περίωμο «χρυσούν αιώνα». Θα δεχθεί μαζί της το πρώτο πλήγμα, στον Πελοποννησιακό πόλεμο (431-404 π.Χ.), αλλά θα συνέλθει κάπως με την αποκατάσταση της δημοκρατίας (403 π.Χ.). Και τελικά θα την παρακολουθήσει στην πορεία προς την παρακμή, που από τα 395 π.Χ. αρχίζει η μεγάλη περίοδος της πειραιϊκής παρακμής, που θα διαρκέσει δεκαπέντε περίπου αιώνες, ως την εθνική μας αποκατάσταση. Στην περίοδο, αυτή η πόλη δεν υπήρξε. Το λιμάνι του Πειραιά χρησιμοποιήθηκε, βέβαια, κατά καιρούς, ως ορμητήριο του βυζαντινού στόλου ή των πειρατικών πλοίων, έχασε το αρχαίο του όνομα και υιοθέτησε διάφορες ονομασίες, όπως: το "PORTO LEONE", το "PORTO DRACO" των Φράγκων και το «Ασλάν Λιμάνι» των Τούρκων.

ΤΟ ΘΑΥΜΑ ΤΗΣ ΑΝΑΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ

Το 1829, ξεπρόβαλε η γενναία «Ελληνική πολιτεία» και όλα έδειχναν πως δεν θα αργούσε να ξανανθίσει η ζωή στον έρημο αυτό τόπο. Στη νεότερη ιστορική πορεία του Πειραιά, δύο χρονολογίες σημαδεύουν καθοριστικά το επικό ξεκίνημα για τη δημιουργία: το 1829 και το 1835. Το 1829 φτάνουν στον τόπο αυτό οι πρώτοι νέοι του κάτοικοι - πέντε τον αριθμό. Και το 1835 ιδρύεται ο Δήμος Πειραιώς, με πρώτο δήμαρχο τον Υδραίο Κυριακό Σερφιώτη. Εν τω μεταξύ, μετά τη μεταφορά της πρωτεύουσας του νεοσύστατου ελληνικού κράτους από το Ναύπλιο στην Αθήνα (1834), αρχίζει να εκδηλώνεται εντονότερο το ενδιαφέρον για τον εποικισμό του Πειραιά από τους ανθρώπους που προέρχονταν από όλα τα σημεία του ελληνικού χώρου, με σταθερή αύξηση από χρόνο σε χρόνο του αριθμού τους. Στις υπεράνθρωπες προσπάθειές των ανθρώπων αυτών οφείλει, κυρίως, ο Πειραιάς την αναδημιουργία του και την ανάδειξη του τελικά στο σπουδαιότερο εμποροναυτιλιακό κέντρο της χώρας.

ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΛΙΜΑΝΙ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

Στα τέλη του δεκάτου ενάτου αιώνα το "θαύμα" της αναδημιουργίας είχε ολοκληρωθεί. Με την οριστική διαμόρφωση της πόλης, αρχικά σύμφωνα με το άριστο, για την εποχή του, πολεοδομικό σχέδιο των ΚΛΕΑΝΘΗ - SCHAUBERT - KLENZE και αργότερα με τις αναγκαίες τροποποιήσεις και συμπληρώσεις του. Με την οικοδόμηση πολλών δημόσιων και ιδιωτικών κτιρίων που ξεχώριζαν, Με την ανάπτυξη του εμπορίου και της βιομηχανίας και με τη σταθερή αύξηση του πληθυσμού της πόλης που έφτασε το 1896 τους 51.020 κατοίκους. Έως τα τέλη του δεκάτου ενάτου αιώνα είχαν επίσης χτιστεί όλα τα απαραίτητα σχολικά κτίρια ("Ράλλειο Παρθεναγωγείο", "Ιωνίδειες Σχολές" Γυμνάσιο - στην πλατεία Κοραή - και πολλά δημοτικά σχολεία) το μέγαρο του Χρηματιστηρίου, το γνωστό ως "Ρολόι", στο οποίο από το 1885 εγκαταστάθηκε το δημαρχείο, το Δημοτικό Θέατρο και πολλοί ιεροί ναοί.

Η ΠΟΛΗ ΤΟΝ 20^Ο ΑΙΩΝΑ

Στις πρώτες τέσσερις δεκαετίες του εικοστού αιώνα η πόλη συνεχίζει σταθερά την ανοδική της πορεία, σε όλους τους τομείς. Στο εμπόριο, τη βιομηχανία, τη ναυτιλία και γενικά στον χώρο της οικονομικής ζωής, ενώ παράλληλα αξιόλογες είναι οι επιτεύξεις και στον ευρύτερο κοινωνικό χώρο. Η πόλη αποκτά διαφορετική εικόνα, καθώς προκύπτει η επέκταση του ηλεκτροφωτισμού, την ηλεκτροκίνηση του σιδηροδρόμου Αθηνών - Πειραιώς (1904) και των "τραμ" (1909), η ασφαλτόστρωση των κεντρικών οδών και πλατειών. Εκτελούνται τα πρώτα μεγάλα έργα στο λιμάνι (1924-31), με τα οποία αρχίζει ουσιαστικά η προσπάθεια για τον εκσυγχρονισμό του. Και με τη ίδρυση του Οργανισμού Λιμένος Πειραιώς (1930) επιλύεται οριστικά και το θέμα της διοίκησης και οργάνωσής του.

ΠΕΙΡΑΙΑΣ

**ΕΝΑΣ ΜΑΓΕΥΤΙΚΟΣ ΤΟΠΟΣ ΜΕ
ΜΕΓΑΛΗ ΙΣΤΟΡΙΑ**

**ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΜΕ ΓΙΑ ΤΗΝ
ΠΡΟΣΟΧΗ ΣΑΣ!**

